

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 184/2012-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. marca 2013 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť P. D., K., zastúpeného advokátom JUDr. R. T., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 35/2011 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo P. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 35/2011 p o r u š e n é n e b o l o .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 184/2012-9 z 21. júna 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. D., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 35/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1.1 Zo sťažnosti vyplynuli najmä tieto relevantné skutočnosti:

«(...) Sťažovateľ návrhom na začatie konania zo dňa 22. 06. 2009 podanom na Okresnom súde Košice I dňa 23. 06. 2009 uplatnil voči odporcovi: R., a. s., nárok na zaplatenie sumy 356 € s príslušenstvom. Okresný súd Košice I viedol uvedené konanie pod sp. zn. 17C 213/2009.

Okresný súd Košice I rozhodol vo veci rozsudkom zo dňa 05. 11. 2010 tak, že zaviazal odporcu na zaplatenie sumy 356 € so 4 % ročným úrokom z omeškania od 28. 02. 2009 do zaplatenia, ako aj na náhradu trov konania. Voči uvedenému rozsudku podal odvolanie odporca a to dňa 21. 12. 2010, v ktorom navrhoval, aby Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa (i) zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol alebo aby rozsudok (ii) zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie alebo aby rozsudok (iii) zrušil a prerušil konanie podľa ust. § 109 ods. 2 písm. c) OSP. Súčasťou odvolania bol aj návrh na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c) OSP. Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 07. 11. 2011, sp. zn. 6Co 35/2011 zamietol návrh na prerušenie konania podľa ust. § 109 ods. 2 písm. c) OSP. Krajský súd však ku dňu

podania tejto sťažnosti nerozhodol o odvolaní odporcu a to napriek tomu, že odvolanie bolo odporcom podané už viac ako pred 13 mesiacmi.

(...) Sťažovateľ poukazuje na to, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. (...)

Podľa názoru sťažovateľa vec, s ktorou sa obrátil na súd nie je fakticky zložitá, ide o štandardný spor o zaplatenie (žaloba na plnenie). K druhému kritériu sťažovateľ uvádza, že svojim konaním žiadnym spôsobom nesťažil alebo nezabránil súdu vo vydaní rozhodnutia vo veci samej, naopak v postupe súdu vidí sťažovateľ nedostatky, nakoľko tento ani po 13 mesiacoch od predloženia veci okresným súdom vo veci nerozhodol.

(...) Sťažovateľ má za to, že bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, preto žiada o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 1.000 €. Poukazuje na to, že najmä dĺžka rozhodovania Krajského súdu v Košiciach vo veci vedenej pod sp. zn. 6Co 35/2011, ktorá podľa jeho názoru nie je právne ani fakticky zložitá je nezdôvodniteľná a neospravedlniteľná, čo v ňom zároveň vyvoláva pocit právnej a vnútornej neistoty. (...)

S poukazom na vyššie uvedené sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky(...) vydal tento nález:

Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 6Co 35/2011 svojou nečinnosťou porušil sťažovateľove základné právo podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky preto prikazuje Krajskému súdu v Košiciach vo veci konať a vydať rozhodnutie.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie za porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vo výške 1.000 €, ktorú je Krajský súd v Košiciach povinný zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 269,58 € (2 úkony právnej služby a 127,16 €, 2 x režijný paušál a 7,63 €) a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.»

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril krajský súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1SprV/521/2012 zo 7. augusta 2012, ktorý uviedol chronológiu vykonaných úkonov v napadnutom konaní a dodal tieto relevantné skutočnosti:

«(...) Z obsahu sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že vec, s ktorou sa obrátil na súd nie je „fakticky“ zložitá, lebo ide o štandardný spor o zaplatenie (žalobu na plnenie).

Či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, podľa nášho skromného názoru, je treba skúmať okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to zložitost' veci, správanie sa účastníkov a postup súdu.

Do pozornosti ústavného súdu dávame zložitost' veci nielen po skutkovej stránke, ale aj zložitost' po právnej stránke; osobitne využívanie procesných inštitútov žalovanou, s jediným cieľom, predlžovania súdneho konania. Odvolací súd si nemôže dovoliť prehliadnuť žiaden procesný návrh, ktorý žalovaný počas konania (nielen odvolacieho) produkuje (resp. produkoval).

Svedčia o tom rozsiahle podania žalovaného (vid' odvolanie, návrh na prerušenie konania, dovolanie, etc).

Nemožno vyčítať žalobcovi pasivitu v konaní, (i keď mohol urýchliť predloženie veci dovolaciemu súdu, ak by sa bol vyjadril k dovolaniu a odvolací súd by nemusel vyčkávať na uplynutie doby na vyjadrenie).

Zaiste pozornosti ústavného súdu neujde „aktivita“ žalovanej, ktorá robí všetky kroky na to, aby došlo k prolongácii predmetných súdnych sporov, kde vystupuje ako účastníčka konania. Ide o rôzne procesné návrhy na prerušenie konania a postúpenie „návrhu“ ústavnému súdu na zaujatie stanoviska, prerušenie konania a požiadať Súdny dvor Európskych spoločenstiev (t. č. Európskej únie) o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa medzinárodnej zmluvy, etc.

Pokiaľ ide o postup odvolacieho súdu v danej veci poukazujeme na to, že na odvolacom súde evidujeme niekoľko desiatok vecí s obdobnou právnou problematikou a tak sme očakávali „zásadné“ rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z dovolacieho konania.

Po obdržaní rozhodnutia z 29. 03. 2012, č. k. 3 Cdo 33/2012-315 je pripravených na rozhodnutie o veci samej v III. Q a IV. Q 2012 niekoľko desiatok vecí. Predmetná vec, ktorá je pranierovaná v ústavnej sťažnosti je pripravená na rozhodnutie v III. Q 2012.

Domnievame sa, že za čas, keď bol spis na Najvyššom súde SR (o čom sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca bol informovaný - bolo mu doručené nielen dovolanie, ale aj rozhodnutie dovolacieho súdu -), nenesie odvolací súd žiaden podiel viny.

Netrváme na ústnom pojednávaní pred Ústavným súdom SR v predmetnej veci.

(...) Navrhujeme ústavnú sťažnosť zamietnuť.»

3. Právny zástupca sťažovateľa nevyužil svoje právo, aby zaujal stanovisko k uvedenému vyjadreniu krajského súdu, iba listom z 12. marca 2013 oznámil ústavnému súdu, že:

„(...) netrvám na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Zároveň oznamujem, že si uplatňujem trovy právneho zastúpenia vo výške 272,76 € [2 úkony právnej služby z toho 1 úkon v hodnote 127,16 € a 1 úkon v hodnote 130,16 €, 2 x režijný paušál z toho 1 v hodnote 7,63 € a 1 v hodnote 7,81 €].“

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa

s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 6 Co 35/2011:

Dňa 5. novembra 2010 Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) rozhodol rozsudkom a žalobe sťažovateľa proti spoločnosti R., a. s. (ďalej len „žalovaná“), o zaplatenie sumy 356 € s prísl. tak, že žalobnému návrhu vyhovel.

Dňa 21. decembra 2010 žalovaná podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie a zároveň aj návrh na prerušenie konania.

Dňa 27. decembra 2010 okresný súd vyzval žalovanú na zaplatenie súdneho poplatku z odvolania a sťažovateľa na vyjadrenie k podanému odvolaniu.

Dňa 25. januára 2011 sťažovateľ doručil okresnému súdu svoje vyjadrenie k odvolaniu.

Dňa 4. februára 2011 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o opravnom prostriedku žalovanej.

Dňa 7. novembra 2011 krajský súd uznesením zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania.

Dňa 10. januára 2012 žalovaná podala proti uzneseniu krajského súdu dovolanie.

Dňa 26. januára 2012 okresný súd doručil dovolanie sťažovateľovi.

Dňa 15. februára 2012 bol spis predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), aby rozhodol o dovolaní žalovanej.

Dňa 29. marca 2012 najvyšší súd dovolanie zamietol.

Dňa 7. mája 2012 bol spis vrátený krajskému súdu.

Dňa 30. októbra 2012 krajský súd rozhodol o odvolaní žalovanej tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 35/2011 dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci

v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (pozri napr. rozhodnutie I. ÚS 128/03 z 25. júna 2003 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu).

Podľa uvedených kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že priebeh napadnutého konania nemožno pripísať na vrub zložitosti prerokovávanej veci. Skutkovú alebo právnu zložitosť preskúmaného konania inak vo svojom vyjadrení nenamietal ani predseda krajského súdu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom, teda dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

V daných súvislostiach však možno konštatovať, že na celkovej dĺžke konania mala svoj podiel ďalšia účastníčka konania, a to žalovaná, najmä tým, že podala dovolanie proti rozhodnutiu, ktorým nebolo vyhovené jej návrhu na prerušenie konania. Samozrejme, využitie možností daných žalovanej procesnými predpismi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie jej práva v napadnutom súdnom konaní nemožno kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy, avšak aj

sťažovateľ si musí byť vedomý toho, že takéto úkony spôsobujú predĺženie priebehu konania (mutatis mutandis I. ÚS 31/01), ktoré nebolo možné pričítať na vrub krajskému súdu.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu a zistil, že okrem prípravnej fázy odvolacieho konania, ktoré trvalo neprimerane dlho (osem mesiacov), krajský súd konal v danej veci priebežne. Z prehľadu procesných úkonov, ktoré vyplývajú zo súvisiaceho spisového materiálu, ktoré si ústavný súd zadovážil, vyplýva, že krajský súd od 7. novembra 2011, keď uznesením zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania, konal vo veci v podstate efektívne. Je nesporné, že k predĺženiu konania prispela aj žalovaná, avšak dĺžku konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietáhov v prípade, keď súd o procesných návrhoch žalovanej konal a rozhodoval bez zbytočných prietáhov (mutatis mutandis II. ÚS 41/00). Po rozhodnutí najvyššieho súdu o dovolaní žalovanej úkony krajského súdu v podstate plynulo smerovali k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, čo je hlavným účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (II. ÚS 61/98). Postup krajského súdu, aj keď nebol vždy bez prietáhov, sa zjavne nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní krajského súdu porušené nebolo.

Vzhľadom na uvedený záver ústavného súdu už bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších nárokoch sťažovateľa uplatnených v jeho sťažnosti (návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, trov konania a pod.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2013